

Tozlaşma

Çiçeğin yapısındaki erkek organda bulunan çiçek tozlarının, yine çiçeğin yapısındaki dişi organa ulaşması.

Tozlaşma çiçekli bitkilerde üremenin ilk aşamasıdır. Çiçeklerin yapısındaki erkek organın başçığında polen de denen çiçek tozları vardır. Çiçek tozları genelde çok küçük ve hafif olur. Böylece suyla ya da rüzgârla kolayca başka yerlere taşınırlar. Ayrıca bazıları yapışkan bir yapıdadır. Bir çiçeği kokladıktan sonra burnunuzun ucu sarı ya da turuncu renkli bir toza bulaştıysa bu yapışkanlıkla yani çiçek tozlarıyla siz de tanışmışsınız demektir! İşte çiçek tozları, tıpkı burnunuza yapıştıkları gibi üzerlerine konan böceklerin bacaklarına ya da kanatlarına yapışır. Sonra da o böcekler sayesinde bambaşka yerlere taşınırlar. Çiçek tozlarının aynı çiçeğin ya da aynı türdeki başka bir çiçeğin dişi organının tepesiğine taşınmaları tozlaşma olarak adlandırılır.

Tohumların meyve içinde değil, açıkta olduğu açık tohumlu bitkilerin çoğunda tozlaşma rüzgâr sayesinde olur. Ancak bazı bitkilerin tohumları açıkta değildir. Birer meyveyle korunurlar. İşte bu bitkilerin tozlaşmasıysa böcekler ya da diğer hayvanlar, özellikle de arılar sayesinde gerçekleşir. Ancak bu konuda sinekleri, güveleri, kelekleri, kuşları ve yarasaları da hafife almamak gerekir.

Tozlaşma iki farklı biçimde olabilir. Bir bitkideki çiçeğin erkek organında bulunan çiçek tozları aynı çiçeğin dişi organına taşınabilir. Ancak biliyorsunuz, bazı bitkilerde birden fazla çiçek olabilir. Bu durumda şunu da diyebiliriz. Söz konusu çiçek tozları, aynı bitkideki başka bir çiçeğin dişi organına da taşınabilir. İşte bu iki duruma kendi kendine tozlaşma denir. Bir başka olasılıksa çiçek tozlarının aynı türdeki başka bir bitkinin çiçeğine taşınması. İşte bu da çapraz tozlaşma olarak adlandırılır. Çapraz tozlaşma, bitkiler için daha yararlıdır. Çünkü bu türdeki tozlaşma sayesinde bitkilerin genetik çeşitliliği artar. Bu sayede bitkiler daha dayanıklı olur.

Tozlaşma, polinasyon ya da polenleşme adlarıyla da karşınıza çıkabilir. Sakın şaşırmayın!

Haydi Bulun

Aramızda bal arısı olmayan
üç arı varmış. Siz onları
gördünüz mü?

Bal arılarından
birinin her tarafı çiçek
tozuyla kaplanmış.
Onu görebildiniz mi?

Gelinciklerin arasında
başka bir kırmızı çiçek var?
Onu bulabilir misiniz?

Karahindiba yapraklarını
hapır hupur yiyen biri var?
Sizce bu kim olabilir?

Arılardan birinin bacağına
bir sepet mi var yoksa?

Kayısı ağacının çiçeklerinde
bir tuhaflik mi var?

Güneş gözlüklü bir
hayvan mı? Yok artık!
Nerede hani?

Yanıtlar 64. sayfada.

Meltem Yenal
Çizim: İrma Zmiric Çetinkaya